

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. Драгоманова
Історичний факультет**

Кафедра міжнародних та регіональних студій

**Т.А Стоян, Т.В. Мелешенко,
К.О. Богатирчук, І.М. Дзюбленко, А.М. Желєзко, Н.Д. Кіщенко**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ (БАКАЛАВРСЬКИХ) РОБІТ)**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Історичного факультету спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

*Затверджено на засіданні
кафедри міжнародних та регіональних студій історичного факультету
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
(протокол № 1 від 26.08.2020 р.).*

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Історичного факультету
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
(протокол № 2 від 16.09.2020 р.).*

Рецензенти:

В.М. Даниленко, доктор історичних наук, професор

Т.В. Ладиченко, кандидат історичних наук, професор

Методичні рекомендації з виконання і захисту кваліфікаційних (бакалаврських) робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти історичного факультету, спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / укладачі: Т.А. Стоян, Т.В. Мелешенко, К.О. Богатирчук, А.М. Железко, Н.Д. Кіщенко. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. 30 с.

© НПУ імені М.П. Драгоманова
© Т.А. Стоян, Т.В. Мелешенко, К.О. Богатирчук,
А.М. Железко, Н.Д. Кіщенко

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ.....	5
2. НАПИСАННЯ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ.....	6
2.1. Вибір теми.....	6
2.2. Графік підготовки	6
2.3. Обсяг бакалаврської роботи.....	6
2.4. Структура бакалаврської роботи	7
2.5. Вимоги до змісту основних компонентів дослідження	7
3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ.....	9
3.1. Технічні вимоги.....	9
3.2. Рубрикація тексту.....	9
3.3. Цитування і примітки.....	10
3.4. Скорочення.....	11
3.5. Спеціальні символи.....	12
4. ЗАХИСТ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ.....	12
4.1. Процедура захисту.....	12
4.2. Критерії оцінювання.....	14
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	15
6. ДОДАТКИ.....	16
<i>Додаток А.</i> Індивідуальний графік роботи здобувача над бакалаврською роботою.....	16
<i>Додаток Б.</i> Зразок оформлення титульного аркушу бакалаврської роботи.....	17
<i>Додаток В.</i> Зразок оформлення змісту бакалаврської роботи.....	18

<i>Додаток Г. Орієнтовна тематика бакалаврських робіт.....</i>	<i>19</i>
<i>Додаток Д. Приклади оформлення бібліографічних описів для списку використаних джерел.....</i>	<i>21</i>
<i>Додаток Е. Критерії оцінювання бакалаврських робіт.....</i>	<i>24</i>
<i>Додаток Ж. Зразок відгуку наукового керівника на бакалаврську роботу.....</i>	<i>28</i>
<i>Додаток З. Зразок рецензії на бакалаврську роботу.....</i>	<i>29</i>

1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Методичні рекомендації з виконання й захисту бакалаврських робіт здобувача вищої освіти спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» на історичному факультеті Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова ґрунтуються на чинних нормативно-правових актах: Законі України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 1.07.2014 р.); Стандарті вищої освіти за спеціальності 291 « Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2020 р.), Положенні «Про організацію освітнього процесу НПУ імені М.П. Драгоманова» (2019 р.), Положенні «Про академічну доброчесність у НПУ імені М.П. Драгоманова» (2020 р.).

Методичні рекомендації визначають процедуру написання й захисту кваліфікаційних (бакалаврських) робіт відповідно до вимог професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі міжнародних відносин за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова.

Бакалаврська робота – це самостійна творча робота студента, що виконується на останньому, випускному курсі і є видом атестаційної роботи здобувача вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», призначеним для об'єктивного контролю рівня сформованості умінь вирішувати типові завдання фахової діяльності. Бакалаврське дослідження є кваліфікаційним документом, на підставі захисту якого екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної та практичної підготовки випускника, його здатність до самостійної роботи за фахом, і приймає рішення про присвоєння відповідної кваліфікації та видачу диплома.

Метою підготовки *бакалаврської роботи* є поглиблення студентом теоретичних і практичних знань з обраної спеціальності; сприяння розвитку пошуку сучасних наукових досягнень у певній сфері та умінь їх самостійно застосовувати при вирішенні прикладних проблем; виявлення ступеня підготовки випускників до самостійної практичної діяльності.

Бакалаврська кваліфікаційна робота розвиває аналітичні та дослідницькі вміння студентів, здобуті під час виконання курсових робіт. Працюючи над кваліфікаційною роботою, студент має закріпити навички правильної постановки проблеми та обґрунтування її актуальності, формулювання мети і завдань дослідження, побудови логічного плану і оптимальної структури, роботи з джерелами та аналізу отриманої з них інформації; обґрунтування власних узагальнень, висновків та пропозицій.

Загальні вимоги до кваліфікаційної бакалаврської роботи полягають у наявності цільової спрямованості, чіткості побудови, логічної послідовності викладу матеріалу, глибини та повноти висвітлення питання, переконливості

аргументацій, стислості та точності формулювань, конкретності викладення результатів роботи, доведеності висновків та обґрунтованості рекомендацій, грамотного оформлення тощо.

Керівництво роботою студентів здійснюють наукові керівники, якими можуть бути як штатні викладачі, так і сумісники, які мають наукові ступені, вчені звання, наукові публікації у галузях знань, що відповідають спрямованості і змісту освітньої програми.

2. НАПИСАННЯ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ

2.1. Вибір теми дослідження.

Тематика бакалаврських робіт щорічно оновлюється і затверджується на засіданні кафедри міжнародних та регіональних студій.

Студент обирає тему бакалаврської роботи з переліку тем, затвердженого кафедрою, або ж може запропонувати власний варіант теми дослідження з обґрунтуванням актуальності її розробки. Кінцеве рішення щодо визначення теми залишається за науковим керівником.

Теми бакалаврських робіт здобувачів затверджуються рішенням кафедри на початку відповідного семестру.

В окремих випадках допускається літературне редагування теми при умові, що це не призводить до зміни об'єкта і предмета бакалаврського дослідження. Нова редакція теми дослідження фіксується в протоколі засідання кафедри.

Бакалаврська робота, тема якої не відповідає затвердженій, до рецензування і захисту не допускається.

Консультації здобувача щодо виконання бакалаврської роботи здійснює затвердженій кафедрою науковий керівник у межах запланованого йому навчального навантаження.

2.2. Графік підготовки бакалаврської роботи.

Написання бакалаврської роботи здійснюється за графіком, затвердженим кафедрою міжнародних та регіональних студій. Графік містить перелік конкретних етапів роботи над бакалаврською роботою з визначенням чітких календарних термінів їх завершення (див. *ДОДАТОК А*). Дотримання графіка виконання досліджень розглядається на засіданнях кафедри та фіксується у відгуку керівника кваліфікаційної роботи

2.3. Обсяг бакалаврської роботи.

Обсяг бакалаврських робіт здобувача вищої освіти спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» визначено Вченою радою історичного факультету.

Загальний обсяг бакалаврської роботи чітко не обмежений.

Обсяг основного тексту бакалаврської роботи – **40-45** друкованих сторінок (*через півтора інтервали 14-м кеглем*) без урахування списку літератури та додатків.

2.4. Структура бакалаврської роботи.

Бакалаврська робота повинна містити:

- Титульний аркуш (див. додаток Б);
- Зміст (див. додаток В);
- Перелік умовних скорочень (за наявності);
- Вступ;
- Основну частину, що складається з розділів та підрозділів (при потребі);
- Висновки;
- Список використаних джерел та літератури;
- Додатки (за наявності).

Структура роботи визначена у *ЗМІСТІ*.

У Змісті містяться найменування та номери початкових сторінок усіх структурних елементів роботи, зокрема вступу, усіх розділів та підрозділів, загальних висновків, списку джерел та літератури, додатків.

Усі сторінки бакалаврської роботи нумеруються *арабськими цифрами*. Першою сторінкою вважається титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки на ньому не ставлять. На решті сторінок номер проставляють у *правому верхньому куті*.

2.5. Вимоги до змісту основних компонентів бакалаврського дослідження

ВСТУП розкриває сутність і стан теми дослідження. У ньому подається загальна характеристика роботи у регламентованій структурній відповідності: актуальність теми, мета і завдання дослідження, об'єкт, предмет, хронологічні та географічні рамки дослідження (при потребі), практичне значення дослідження, опис загальної структури роботи.

Актуальність дослідження – обґрунтування доцільності здійснення наукового дослідження обраної проблеми, її наукової та суспільної значущості.

Мета дослідження – загальний передбачуваний результат наукового пошуку.

Завдання дослідження – конкретизація загальної мети відповідно до визначеної структурно-логічної послідовності розкриття теми наукової розвідки. Для формулювання науково-пошукових завдань можна скористатись цілою низкою відповідних дієслів: «дослідити..., проаналізувати..., розкрити..., висвітлити..., порівняти..., узагальнити» і т. ін.

Об'єкт дослідження – це сфера дійсності, де накопичуються важливі проблеми, які потребують свого розв'язання. Як правило, це процес або явище в системі міжнародних відносин.

Предмет дослідження – частина об'єкта дослідження, за допомогою творчої розробки якої передбачається розв'язання проблеми дослідження.

Практичне значення – визначення сфер, де можуть бути використані результати даного наукового дослідження, а також суб'єктів, яким дана інформація може бути корисною.

Структура і обсяг курсової роботи – перелік структурних елементів дослідження: вступу, кількості розділів і підрозділів (при наявності), загальних висновків, списку використаних джерел та літератури (вказати кількість бібліографічних найменувань), додатків (якщо є, то вказати їх кількість). Вказується загальний обсяг роботи та кількість сторінок основного змісту дослідження.

ОСНОВНА ЧАСТИНА бакалаврської роботи складається з декількох розділів. Розділи можуть поділятися на підрозділи. Якщо розділів у бакалаврській роботі лише 2-3, то поділ їх на підрозділи є обов'язковим. Назви і зміст розділів мають відповідати темі дослідження та логічному алгоритму її розкриття. Кожний розділ та підрозділ бакалаврської роботи потрібно завершувати висновками відповідно до визначених дослідницьких завдань.

ВИСНОВКИ. У загальних висновках висвітлюються основні результати кваліфікаційного дослідження. Кожне з визначених у Вступі дослідницьких завдань потребує конкретної узагальнюючої відповіді-висновку. Порядок розташування висновків має відповідати логічній послідовності поставлених завдань. Нумерація висновків є обов'язковою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Список використаних джерел та літератури – елемент бібліографічного апарату, що містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після Висновків. Оформлення списку використаних джерел та літератури має відповідати вимогам МОН України до бібліографічного опису і укладається відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи («Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання») (див. *ДОДАТОК Д*).

У списку використаних джерел та літератури курсової роботи має бути не менше **30** позицій.

Список використаних джерел та літератури подається за алфавітним принципом (спершу – праці, написані кирилицею, далі – латиницею) і, бажано, з розподілом на джерельну та історіографічну складові.

ДОДАТКИ

Додатки є допоміжним матеріалом, що додає повноти сприйняття та доказовості бакалаврської роботи. Це можуть бути систематизовані цифрові дані у таблицях, діаграмах; документи і матеріали, розміщення яких у роботі є важливим аргументом на користь однієї з авторських тез; фото, ілюстрації, що аналізуються в основній частині роботи. При наявності додатків посилання на них у тексті бакалаврського дослідження є обов'язковим. Для цього у тексті необхідно розмістити вставку у дужках, наприклад – (див. *Додаток А*).

Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки за винятком літер Г, Є, І, Й, О, Ч, Ь. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. У правому верхньому куті з великої літери жирним шрифтом друкується слово «Додаток» і його літера. Додаток повинен мати заголовок, надрукований зверху великими літерами симетрично щодо тексту сторінки.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ

3.1. Технічні вимоги

При оформленні бакалаврських робіт потрібно дотримуватися певних друкарських вимог.

Текст бакалаврської роботи друкується на текстовому полі сторінки формату А4, залишаючи поля таких розмірів:

Ліворуч – 30 мм

Праворуч – 10 мм

Зверху – 20 мм

Знизу – 20 мм

Орієнтація тексту – книжкова.

Вирівнювання тексту – за шириною.

Шрифт, інтервали. Набір тексту роботи здійснюється через 1,5 міжрядкових інтервали з використанням стандартного шрифту Times New Roman (розмір кегля 14).

Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту і дорівнювати 1,25 см. Між абзацами додаткових інтервалів не виставляється.

3.2. Рубрикація тексту

Текст основної частини бакалаврської роботи потрібно ділити на розділи і підрозділи.

Кожен наступний розділ починається з нової сторінки, а підрозділи відокремлюються від попереднього тексту одним абзацним інтервалом.

Заголовки структурних частин роботи, такі як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами, жирним виділенням і з центральним вирівнюванням. Крапку в кінці заголовків не

ставлять. Послідовність розділів позначають арабськими числами (**РОЗДІЛ 1; РОЗДІЛ 2; РОЗДІЛ 3; РОЗДІЛ 4**), а їх найменування пишеться з нового рядка, але також великими літерами, жирним виділенням і з центральним вирівнюванням. Між заголовком кожного розділу і наступним текстом виставляється один абзацний інтервал.

Заголовки підрозділів друкують жирним шрифтом звичайного розміру (крім першої великої літери). Крапку в кінці заголовків не ставлять. Послідовність підрозділів позначають арабськими числами в контексті нумерації розділу, наприклад – 1.1. Назва підрозділу; чи 2.3. Назва підрозділу.

3.3. Цитування і примітки

Для підтвердження власних аргументів, посилання на авторитетне джерело або критичного аналізу іншого друкованого твору, студенти звертаються до праць інших авторів. Думки інших авторів можна представити шляхом цитування, перефразовування й узагальнення.

Академічна доброчесність передбачає коректне посилання на джерела.

Некоректне використання текстів інших авторів може викликати звинувачення у плагіаті.

Дотримання академічної доброчесності є одним з основних принципів діяльності НПУ імені М.П. Драгоманова та складовою системи внутрішнього забезпечення освітньо-наукового процесу в Університеті. Політика і процедури, якими ми керуємося щодо запобігання плагіату викладені у Положенні «Про академічну доброчесність у НПУ імені М.П. Драгоманова».

В Університеті заборонено будь-які форми порушення наукової етики, у тому числі списування і плагіат. Особа, яка оприлюднила наукову працю, що є плагіатом або містить ознаки списування, повинна повторно подати роботу до захисту. Повторна спроба плагіату призводить до виключення з Університету.

Здобувачі мають чітко дотримуватись існуючих правил оформлення посилань на джерела та науковий доробок інших дослідників.

Загальні вимоги до цитування є такими:

- ✓ кожна цитата супроводжується посиланням на джерело;
- ✓ текст цитати починається і закінчується лапками такого зразка: «...»;
- ✓ цитата повинна бути повною і дослівною; пропуски всередині цитати позначаються трьома крапками в круглих дужках (...);
- ✓ цитування відбувається українською мовою (в окремих випадках текст оригіналу може бути наведений у примітці);
- ✓ цитати великого обсягу (4 рядки і більше) можуть подаватися у вигляді окремого текстового фрагменту. Така цитата не береться в лапки й оформляється відступами шириною 10 мм зверху, зліва і знизу. Текст цитати друкують 12 розміром кегля через 1 інтервал.

Посилання в тексті записуються у квадратних дужках [5; 11; 27; 49].

При цитуванні посилаються на джерело та сторінку [7, с. 5] (крім газетних статей і випадків, коли посилаються на джерело загалом).

Наприклад:

1. Дослідник М. Капітоненко розширює наше уявлення про шляхи розуміння суті міжнародної політики, основні системи поглядів у теорії міжнародних відносин [15]. 15 – номер праці М. Капітоненка у списку використаних джерел.

2. Існує багато наукових методів, проте «найкращим методом наукового пізнання є експеримент» [8, с. 71].

Перефразовування дозволяє передати думку іншого автора власними словами, але якнайближче до оригіналу. Для коректного парафразу, необхідно:

- ✓ змінювати структуру речень;
- ✓ використовувати синоніми;
- ✓ коректно виділяти основні ідеї тексту;
- ✓ зробити посилання на оригінальне джерело.

Узагальнення дозволяє стисло передати зміст цілого тексту або його частини і, як правило, передбачає згадку автора тексту (наприклад, «Як стверджує І. Куриляк...»).

Примітки. Усі форми запозичення – цитування, парафраз і узагальнення – повинні неодмінно супроводжуватися посиланням на використане джерело чи літературу. Посилання оформляють у вигляді підрядкових посторінкових приміток (команда «Посилання» – «Вставити виноску»). Нумерація приміток – наскрізна.

Текст приміток друкують 10 розміром кегля через 1 інтервал, вирівнюють за шириною.

3.4. Скорочення

Скорочення слів і словосполучень, окрім загальноприйнятих, не дозволяється.

Загальноприйняті умовні скорочення:

і т. д. – і так далі;

і т. і. – і таке інше;

і т. п. – і тому подібне;

див. – дивись (наприклад, якщо автор відсилає читача документу);

ст. – століття;

р. – рік; рр. – роки;

т. – том; вип. – випуск;

до н. е. – до нашої ери;

н. е. – нашої ери;

м. – місто; с. – село;

Слова «та інші», «таке інше» всередині речення не скорочуються. Не допускається скорочення фраз «так званий», «наприклад».

Роки і століття треба скорочувати при кожній цифровій згадці («1991 р.», «1914–1918 рр.», «XXI ст.»). Якщо потрібна дата пишеться у дужках, то роки не проставляються взагалі – «під час Першої світової війни (1914–1918) Україна...».

Усі аббревіатури повинні бути розшифровані при першому використанні у тексті. За необхідності, в роботі подається «ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ», що розміщується після «ЗМІСТУ».

3.5. Спеціальні символи

Важливою умовою якісного оформлення роботи є правильне використання спеціальних символів.

При написанні тексту студенти повинні розрізнити тире «–» з пробілами і дефіс «-» без пробілів. Водночас між цифрами ставимо тире без пробілів («1914–1918», «с. 12–15»). Правильним є лише такий символ апострофа – «'» і використані тут неодноразово лапки – «...».

4. ЗАХИСТ РОБОТИ

4.1. Процедура захисту бакалаврських робіт

Бакалаврська робота у завершеному вигляді подається на кафедру не пізніше, ніж за 2 тижні до визначеної кафедрою міжнародних та регіональних студій дати попереднього захисту та реєструється лаборантом кафедри.

Бакалаврська робота з позначкою про дату реєстрації передається науковому керівникові на рецензування. Відгук наукового керівника надається за встановленою формою (див. *Додаток Ж*).

Метою попереднього розгляду (захисту) бакалаврської роботи є експертна оцінка фахівцями кафедри рівня готовності роботи та її відповідальності встановленим вимогам.

Рішення комісії з передзахисту оформлюється відповідним протоколом кафедри, в якому ухвалюється рішення про допуск або недопуск до захисту бакалаврської роботи перед Державною Екзаменаційною Комісією.

Ще одним обов'язковим етапом підготовки бакалаврської роботи до захисту є проходження процедури встановлення фактів академічного плагіату у бакалаврській роботі. Комісія з академічної етики Факультету на основі аналізу результатів автоматизованого пошуку текстових запозичень приймає рішення щодо наявності/відсутності академічного плагіату в тексті бакалаврської роботи. У разі відсутності академічного плагіату комісія надає довідку встановленого зразка, яка додається до бакалаврської роботи в якості обов'язкового документу. У випадку встановлення факту академічного плагіату в бакалаврській роботі, підготовка такої кваліфікаційної роботи вважається

здійсненою на неналежному рівні, і бакалаврська робота не допускається до захисту на засіданні ДЕК, а студент підлягає відрахуванню з Університету. Студент має право на повторне написання бакалаврської роботи та її захист після поновлення у складі студентів Університету.

Ще однією складовою допуску студента до захисту кваліфікаційної роботи є її зовнішнє рецензування з метою незалежної експертної оцінки її якості. професійних компетенцій студентів, продемонстрованих при підготовці магістерської роботи

Зовнішня рецензія повинна містити ґрунтовний аналіз і загальну оцінку якості кваліфікаційної роботи, її практичного значення та можливостей реалізації висновків та пропозицій, зазначені недоліки роботи, а також зробити висновок: рекомендується робота захисту, чи не рекомендується. Зразок структури зовнішньої рецензії наведено у *Додатку 3*.

Для оприлюднення (захисту) результатів бакалаврського дослідження студент повинен підготувати презентацію, виступити з усним повідомленням та відповісти на запитання членів ДЕК.

Пропонується наступний алгоритм підготовки до захисту кваліфікаційної роботи:

- ✓ підготовка тексту доповіді та узгодження її з науковим керівником;
- ✓ створення презентації з використанням прикладних програм (наприклад Power Point або інші);
- ✓ репетиція доповіді з використанням презентації, її хронометраж.

Тривалість доповіді - до 7 хвилин.

У доповіді необхідно:

- ✓ назвати тему бакалаврської роботи, визначити її актуальність та значущість;
- ✓ сформулювати основну мету і завдання дослідження;
- ✓ доповісти про результати роботи відповідно до сформульованих завдань, зробити узагальнюючий висновок та внесені пропозиції.

Доповідь супроводжується презентацією.

Рекомендації щодо оформлення презентації.

- ✓ Презентація за смисловою наповненістю має відповідати тексту доповіді, але відображати лише її основні змістові положення.
- ✓ Чергування слайдів повинно чітко співпадати зі структурою доповіді.
- ✓ Бажано уникати графічного та особливо текстового перевантаження слайдів презентації.
- ✓ Формулювати короткі, зрозумілі речення, не більш, ніж по сім-вісім слів у кожному.
- ✓ Ілюстрації повинні мати чітку, коротку та виразну назву за фактом зображеного.

- ✓ Бажано уникати звукового супроводу презентації, оскільки навіть тихі фонові звуки здатні порушити сприйняття слухачами змісту доповіді.
- ✓ Необхідно дотримуватися єдиного стилю оформлення презентації і уникати граматичних, орфографічних та пунктуаційних помилок.

Працюючи над створенням презентації, потрібно мати на увазі, що остання покликана доповнювати виступ, але не стати його заміною.

Презентація складається з 10-14 слайдів за змістом доповіді.

Після доповіді студент відповідає на запитання членів комісії.

4.2. Критерії оцінювання якості виконання бакалаврської роботи

Оцінка (максимально – **100 балів**) за бакалаврську роботу виставляється відповідно до наступних критеріїв:

Відмінно (90 – 100 балів). Бакалаврська робота є бездоганною в усіх відношеннях, містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь логічна і стисла, проголошена вільно, зі знанням справи, рецензія позитивна, відповіді на запитання членів комісії правильні і стислі:

Добре (70 – 89 балів). Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки не принципового характеру.

Задовільно (60 – 69 балів). Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру. Є зауваження щодо оформлення дипломної роботи.

Незадовільно (до 59 балів). Нечітко сформульована мета роботи та завдання дослідження. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхнево або взагалі відсутній. Заходи, що пропонуються, не впливають з аналізу, носять декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. Відсутні матеріали презентації. Відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні.

Робота до захисту не допускається, якщо вона представлена науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням термінів, встановлених регламентом, написана на тему, яка не затверджена наказом, виконана із суттєвими запозиченнями інформаційного матеріалу, оформлення роботи не відповідає вимогам, зміст роботи не розкрито.

Після захисту бакалаврської роботи здаються на кафедру, зберігаються в університеті протягом 3-х років.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Джурик Н. Р. Методологія і організація наукових досліджень : кредит.-модул. система орг. навч. процесу : навч. посіб. Львів, 2010. 162 с.
2. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень : навч. посібник / А. М. Єріна, В.Б. Захожай, Д. Л. Єрін. К. : ЦНЛ, 2004. 212 с.
3. Колесников О.В. Основи наукових досліджень. 2-ге вид. випр. та доп. Навч. посіб. К., 2011. 144 с.
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К., 2006. 206 с.
5. Курсова, дипломна, магістерська: що про них потрібно знати? Методичні рекомендації до виконання та оформлення науково-дослідних робіт студентів / Укл.: Гнаповська Л.В., Ляной Ю.О., Огієнко О.І. Суми, 2001. 36 с.
6. Методологія та методика наукового дослідження. Тернопіль, 2004, 224 с.
7. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К., 2007. 254 с.
8. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. 208 с.
9. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. К., 2003. 235 с.
10. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. К., 2008. 310 с.
11. Юрченко С.О. Основи наукових досліджень : навчальний посібник для студентів спеціальностей «Туризм», «Готельно-ресторанна справа», «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Х., 2017. 204 с.
12. Бібліографічні посилання та бібліографічний список посилань (позатекстові посилання) – ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. К., 2016. 17 с.
13. Бібліографічне посилання (загальні правила складання) відповідно до ДСТУ 8302:2015, запровадженого в дію в Україні 01.07.2016 : метод. рек. / уклад. С. В. Карпенко. – Харків, 2017. 20 с.

6. ДОДАТКИ

Додаток А

Індивідуальний графік роботи здобувача над бакалаврською роботою

1. _____
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)
2. Науковий керівник _____
(ІПП, науковий ступінь, вчене звання)
3. Тема роботи _____
4. Термін подання роботи на кафедру ____ 20__ р. (не пізніше 2-х тижнів до попереднього захисту)

Підпис здобувача: _____

Підпис наукового керівника: _____

№	Етапи виконання бакалаврської роботи, їх зміст	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Вибір та затвердження теми бакалаврської роботи		
2	Консультація керівника та складання попереднього плану (змісту) дослідження		
3	Опрацювання джерел і літератури		
	Консультація з науковим керівником і уточнення/затвердження плану бакалаврської роботи		
4	Написання першого варіанта тексту, подання його на ознайомлення науковому керівникові.		
5	Урахування рекомендацій наукового керівника та усунення зауважень.		
6	Оформлення бакалаврської роботи згідно чинних вимог		
7	Подання роботи на кафедру для реєстрації та рецензування.		
8	Перевірка тексту бакалаврської роботи факультетською комісією з академічної доброчесності на відсутність в дослідженні плагіату		
9	Підготовка тексту доповіді, наочних матеріалів (презентації) для захисту.		
10	Захист бакалаврської роботи		

Зразок оформлення титульного аркушу бакалаврської роботи

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Історичний факультет
Кафедра міжнародних та регіональних студій**

На правах рукопису

П І П здобувача

ТЕМА РОБОТИ

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього рівня «бакалавр»
за спеціальністю 291 – міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Науковий керівник:

науковий ступінь, вчене звання П.І.П

Київ – 202_____

Зразок оформлення змісту бакалаврської роботи

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ (за необхідності)	x
ВСТУП	x
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ	x
1.1. Історико-геополітичні передумови та основні етапи формування зовнішньополітичної діяльності України.....	x
1.2. Інституційно-правове забезпечення реалізації зовнішньої політики України.....	x
РОЗДІЛ 2. ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В НОВІТНІЙ СИСТЕМІ ГЕОПОЛІТИЧНИХ КООРДИНАТ	x
2.1. Особливості та проблеми становлення України як суб'єкта нової системи міжнародних відносин	x
2.2. Основні тенденції і напрямки зовнішньої політики незалежної Української держави.....	x
2.3. Європейсько-атлантичний вектор як найважливіший напрям зовнішньої політики України: його витoki і перспективи.....	x
РОЗДІЛ 3. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКО-АТЛАНТИЧНОГО ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ	x
3.1. Європейський Союз у зовнішній політиці України: основні тенденції та проблеми реалізації стратегії європейської інтеграції.....	x
3.2. Активізація європейсько-атлантичного вектору зовнішньої політики України в контексті асоціації з ЄС та протидії збройній агресії Росії.....	x
ВИСНОВКИ	x
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	x
ДОДАТКИ	x

Орієнтовні теми бакалаврських робіт

1. Співпраця України з Польщею та іншими державами Центральної Європи як чинник європейської інтеграції.
2. Сучасні проблеми та перспективи функціонування провідних інститутів Європейського Союзу
3. Європейський напрям зовнішньополітичної стратегії США на сучасному етапі.
4. Українсько-американські відносини на сучасному етапі.
5. Становлення та розвиток нормативно-правових засад забезпечення спільної зовнішньої політики Європейського Союзу
6. Україна в загальноєвропейській системі безпеки.
7. Стратегічні напрями безпекової політики Республіки Польща в 2000-2020 рр.
8. Роль Польщі у формуванні політики сусідства ЄС та Східного партнерства
9. Сучасна євроатлантична політика Франції
10. “Східна політика” ФРН.
11. Дипломатична служба у міжнародній системі XVIII –XIX ст.
12. Нейтралітет і позаблоковість в сучасному світі: історичний досвід і сучасність.
13. Стратегічні напрями безпекової політики Великої Британії в 2000-2020 рр.
14. Гуманітарна дипломатія та її роль у міжнародних відносинах.
15. Спірні питання в українсько-румунських відносинах: пошук оптимальних шляхів вирішення.
16. Вплив внутрішньополітичних чинників на європейську політику Великої Британії
17. Концептуально-правові основи і практика миротворчої діяльності України.
18. Проблеми глобальної та регіональної безпеки у вітчизняній та зарубіжній науковій думці.
19. Роль і місце арабо-ізраїльського конфлікту у близькосхідній політиці великих держав наприкінці 20 - початку 21 століття.
20. Геополітичні та геоекономічні наслідки виходу Великої Британії з Європейського Союзу
21. Зовнішня політика Індії на сучасному етапі.
22. Функціональна діяльність консульських установ України.
23. Проблеми євроінтеграції Туреччини та її досвід для України.
24. Придністровський конфлікт: витоки, сучасний стан і можливі шляхи вирішення.
25. Сучасна політика ФРН в Європейському Союзі: основні напрями, проблеми та тенденції розвитку.

26. Проблеми та перспективи реалізації зони вільної торгівлі між Європейським Союзом та Україною.
27. Забезпечення безпеки та оборони країн-членів Європейського Союзу Співробітництво ЄС та країн Східного партнерства
28. Проблеми та перспективи розвитку паливно-енергетичного комплексу в геоekonomіці Європейського Союзу
29. Роль Азербайджану у функціонуванні паливно-енергетичного комплексу Європейського Союзу
30. Виникнення міграційної проблеми в Європейському Союзі та шляхи її розв'язання.
31. Геополітичні та геоekonomічні проблеми сучасних взаємовідносин США та ЄС.
32. Геополітичні та геоekonomічні проблеми взаємовідносин країн ЄС та Ірану.
33. Роль США в захисті воєнної безпеки країн Європи.
34. Взаємовідносини між Україною та НАТО: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку.
35. Військово-політична співпраця країн НАТО в регіоні Балтійського моря.
36. Сучасна політика НАТО в Середземноморському регіоні.
37. Військово-політичне співробітництво країн НАТО в регіоні Чорного моря.
38. Провідні напрями сучасної взаємодії в безпековій сфері країн Балто-Чорноморського регіону.
39. Співробітництво Фінляндії та Швеції з НАТО у військово-політичній сфері.
40. Геостратегія НАТО у протистоянні агресивній політиці Російської Федерації.
41. Сучасні проблеми та тенденції розвитку Організації Договору про колективну безпеку.
42. Сучасний великодержавний експансіонізм (на прикладі Російської Федерації).
43. Геополітична та геоekonomічна стратегія Китайської Народної Республіки в Європі.
44. Сучасне функціонування Арктичної Ради: оцінка ефективності, актуальні проблеми та перспективи розвитку
45. Проблеми забезпечення морально-етичних принципів та норм у міжнародних відносинах.
46. Сучасні інформаційні війни на європейському геопросторі.
47. Сучасні проблеми забезпечення функціонування ОБСЄ.
48. Спільна політика безпеки та оборони ЄС: стан і перспективи розвитку.
49. Основні напрями сучасної зовнішньої політики Австрії.
50. Італія – субрегіональний лідер Середземномор'я.

**Приклади оформлення бібліографічного опису списку
використаних джерел
(згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання»)
Один чи більше авторів без редактора**

Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Пичугина Т.С., Баранов П.Ю., Пичугин С.А. Модель возведения комплекса объектов (расчет эффективности капитальных вложений). Харьков, 1985. 136 с.

Лусь В.І., Киркач Т.Є., Мандріченко О.Є., Радченко А.О. Практикум з нарисної геометрії: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014. 118 с.

Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Один чи більше авторів із редактором

Воробей П.А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність: монографія / за ред. В.К. Матвійчука. Київ: Укр. академія внутр. справ, 1996. 116 с

Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. коментар / О.І. Беспалова, К.Ю. Мельник, О.О. Юхно та ін.; за заг. ред. В.В. Сокурєнка; передм. В.В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.

**Без автора (збірники, матеріали конференцій, книги за редакцією,
укладачі, упорядники)**

Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. комітет статистики України. Київ, 2008. С. 185–191.

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А.А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.

Electrodes of conductive metallic oxides / J.M. Honig et al. Amsterdam: Elsevier, 1980. 260 p.

Сучасні тенденції міжнародних відносин: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (17-18 грудня 2020 р., Київ). Київ, 2021. 150 с.

Багатотомне видання

Ушинський К. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології: вибрані твори. Київ: Рад. школа, 1983. Т. 1. 480 с.

Юридична енциклопедія: в 6 т. / за ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: «Укр. енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1999. Т. 2. 784 с.

Франко І. Твори: у 50 т. Т. 45. Київ, 1986. 480 с.

Енциклопедія історії України: у 10 т. / ред. рада: В.М. Литвин (гол.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. С. 36–37.

Частина видання

Розділ книги

Наумов М.С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. *Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки*: монографія / В.П. Решетило, М.С. Наумов, Ю.В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241.

Стаття в журналі, газеті

Яцків Я.С., Радченко А.І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. *Вісник НАН України*. 2012. № 6. С. 62–67.

Мозоль А.П. Злочинність мігрантів (кримінологічна характеристика). *Вісник Університету внутрішніх справ. Серія «Право»*. 1999. Вип. 7. Ч. 2. С.112–119.

Аврамцев О. Хронограф: події в історії. *Слобідський край*. 2015. 27 січня. С. 8.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

Скальський В.Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. *Теорія і практика раціонального проектування, виготовлення і експлуатації машинобудівельних конструкцій*: праці 2 міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11–13 листопада 2010 р.). Львів, 2010. С. 9–10.

Електронні ресурси

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2020).

Garfield E. More on the ethics of scientific publication: abuses of authorship attribution and citation amnesia undermine the reward system of science. Essays of an information scientist. URL: <http://www.garfield.library.upenn.edu/essays/v5p621y1981-82.pdf> (Lastaccessed: 16.04.2019).

Дисертації та автореферати

Черевко П.П. Створення юридичних осіб приватного права: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2008. 225 с.

Савченко Л.А. Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 1997. 27 с.

Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.

Закони та інші нормативні документи

Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / Президент України. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.

Загальна декларація прав людини: прийнята і проголош. резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 26.08.2016).

Архівні документи

Науковий архів Інституту історії України НАН України. Ф. 2. Оп. 3. Спр. 170. № 1. Арк. 5.

Заява приват-доцента по кафедрі філософії Київського університету П.Светлова від 23.10.1919 про необхідність читання курсу гносеології. *Державний архів м. Києва*. Ф. 16. Оп. 469. Спр. 381. 13 арк.

Стандарти, патенти, препринти, каталоги

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. ГОСТ Р 517721-2001.

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року. Київ: Академперіодика, 2009. 444 с.

Критерії, показники та шкала оцінювання якості виконання кваліфікаційної роботи

Оцінюючи якість виконання бакалаврської роботи, комісія із захисту керується наступними критеріями та показниками якості її виконання:

- 1) науковість і теоретична обґрунтованість змісту дослідження;
- 2) оформленість роботи відповідно до вимог;
- 3) апробація результатів дослідження;
- 4) презентація роботи під час захисту.

На основі цих критеріїв окреслені відповідні показники, які покладені в основу характеристики шести рівнів виконання кваліфікаційної роботи з відповідними кількісними показниками (балами).

Критерії та показники	Науковість змісту дослідження	Оформлення роботи	Оприлюднення результатів бакалаврської роботи (апробація та захист)
Рівні			
1	2	3	4
90-100 балів А (відмінно)	<p>Обґрунтовано актуальність наукового напрямку, проблеми і теми дослідження;</p> <p>- чітко визначено та сформульовано основні компоненти наукового апарату дослідження: об'єкт, предмет, мета, завдання, методи, теоретичне значення дослідження; зміст дослідження відповідає поставленим науково-дослідницьким завданням;</p> <p>- виявляються самостійність, оригінальність суджень автора;</p> <p>- виклад матеріалу послідовний, логічний, стиль - науковий;</p> <p>- забезпечено орфографічну, синтаксичну і стилістичну грамотність викладу матеріалу відповідно до норм сучасної української мови.</p>	<p>Обсяг роботи і комп'ютерний набір тексту відповідає вимогам; витримана логічна і змістовна побудова роботи, забезпечена оптимальна рубрикація тексту;</p> <p>- коректне використання понятійної термінології (з посиланнями на джерела);</p> <p>- витриманий науковий стиль викладу змісту роботи з відповідними посиланнями на використані джерела;</p> <p>- список використаних джерел оформлений згідно з вимогами;</p> <p>- відповідно до вимог оформлені додатки;</p> <p>- робота має естетичний вигляд.</p>	<p>Наявність апробації результатів дослідження на наукових конференціях.</p> <p>Виступ з повідомленням про результати роботи під час захисту побудований логічно, має аргументовані висновки і не виходить за окреслені часові межі;</p> <p>- вільне володіння змістом роботи;</p> <p>- компетентні та вичерпні відповіді на поставлені запитання;</p> <p>- наявність під час захисту мультимедійної презентації власного виступу;</p>
80-89 балів В (добре)	<p>Актуальність проблеми або теми висвітлені не повною мірою; компоненти наукового апарату дослідження (об'єкт, предмет,</p>	<p>Обсяг роботи і комп'ютерний набір тексту, в основному, відповідає вимогам;</p> <p>- рубрикація тексту</p>	<p>Виступ з повідомленням про результати роботи не зовсім вдало структурований; переважаний теоретичними</p>

	<p>мета, завдання, методи, теоретичне значення дослідження) не завжди послідовні і пов'язані з темою;</p> <p>- висновки зроблені під впливом авторитетних джерел;</p> <p>у викладі матеріалу інколи присутня тавтологія, мають місце незначні синтаксичні чи стилістичні помилки; стиль викладу переважно науковий, іноді носить публіцистичний характер.</p>	<p>відображає основний зміст роботи;</p> <p>- науковий стиль викладу змісту роботи витриманий не повністю;</p> <p>в оформленні списку використаних джерел і посилань зустрічаються неточності; в оформленні додатків зустрічаються незначні помилки;</p> <p>- робота має естетичний вигляд.</p>	<p>положеннями, що приводить до порушення регламенту виступу;</p> <p>- не досить вільне володіння змістом роботи, відповіді на запитання не завжди точні й аргументовані;</p> <p>- наявність під час захисту мультимедійної презентації власного виступу, до якої є окремі зауваження.</p>
70-79 бали C (добре)	<p>Актуальність проблеми або теми висвітлена в основному:</p> <p>- у висвітленні компонентів наукового апарату дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання, методи, теоретичне значення дослідження) не завжди дотримана логічність викладу;</p> <p>- методика дослідження, аналіз результатів дослідження представлені не повною мірою;</p> <p>- достовірність отриманих даних представлена непереконливо, недостатньо аргументовано;</p> <p>- висновкам бракує самостійності;</p> <p>- у викладі матеріалу інколи присутня тавтологія, мають місце окремі значні синтаксичні чи стилістичні помилки; стиль викладу значною мірою носить публіцистичний характер.</p>	<p>Обсяг роботи і комп'ютерний набір тексту, в основному, відповідають вимогам,</p> <p>- рубрикація тексту відображає основний зміст роботи:</p> <p>- науковий стиль викладу змісту роботи витриманий недостатньо;</p> <p>- кількісні дані недостатньо ілюстровані;</p> <p>в оформленні списку використаної літератури і посилань зустрічаються неточності і помилки;</p> <p>- робота має естетичний вигляд.</p>	<p>Виступ з повідомленням про результати роботи не достатньо логічно продуманий, переважаний несуттєвою інформацією, що негативно впливає на тривалість виступу;</p> <p>- мають місце труднощі у вільному володінні матеріалом дослідження;</p> <p>- відповіді на запитання не завжди точні, іноді неаргументовані;</p> <p>- наявність під час захисту мультимедійної презентації власного виступу, де якої є суттєві зауваження.</p>
65-69 балів D (задовільно)	<p>Актуальність досліджуваної проблеми теми представлена непереконливо;</p> <p>компоненти наукового апарату дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання, методи, теоретичне значення дослідження) відзначаються</p>	<p>Обсяг роботи відповідає вимогам;</p> <p>рубрикація тексту не повністю відображає зміст роботи;</p> <p>- кількісні дані майже не ілюстровані;</p> <p>- в оформленні списку використаної літератури і посилань</p>	<p>Матеріал виступу з повідомленням про результати роботи недостатньо систематизований, частково переобтяжений зайвою, несуттєвою інформацією, що негативно впливає на тривалість виступу; має місце значна залежність</p>

	<p>нечіткістю формулювання; -не всіма обраними для дослідження методами автор володіє належним чином; майже відсутнє підтвердження достовірності отриманих даних; відчувається значна залежність змісту роботи від літературних джерел (компілятивний характер роботи); висновки майже не несуть узагальнень, а переважно повторюють зміст попередніх розділів роботи, виклад матеріалу відзначається повторами, мають місце орфографічні, стилістичні, синтаксичні помилки; - домінує ненауковий стиль викладу.</p>	<p>зустрічаються помилки; - робота, в основному, має естетичний вигляд.</p>	<p>автора від тексту виступу; - наявність суттєвих зауважень до мультимедійної презентації власного виступу;</p>
<p>60-64 бали E (задовільно)</p>	<p>Актуальність досліджуваної проблеми і теми представлена непереконливо й абстрактно; компоненти наукового апарату дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання, методи, теоретичне значення дослідження) відзначаються нечіткістю формулювання та логікою викладу; - автор, в основному, володіє окремими методами дослідження; - відсутнє підтвердження достовірності отриманих даних; - висновки до розділів роботи дуже лаконічні та не відображають змісту розділів, мають місце суттєві зауваження до загальних висновків роботи, які сформульовані не за завданнями дослідження; - у викладі матеріалу присутні повтори, мають місце орфографічні, стилістичні, синтаксичні помилки; - відсутній єдиний стиль викладу змісту роботи.</p>	<p>Обсяг роботи відповідає вимогам; рубрикація тексту не збігається зі змістом роботи; - в оформленні списку використаних джерел і посилань мають місце значні неточності і помилки; - робота переважно має естетичний вигляд.</p>	<p>Матеріал виступу з повідомленням про результати роботи не систематизований, переобтяжений несуттєвою інформацією; - відповіді на запитання поверхневі, неточні; - наявність суттєвих зауважень до оформлення мультимедійної презентації власного виступу;</p>

<p>35-59 балів FX (незадовільно)</p>	<p>Відсутність аргументації актуальності теми дослідження та обізнаності з проблемою; фрагментарно і неточно представлені компоненти наукового апарату дослідження; відсутність умінь застосування методів дослідження;</p> <ul style="list-style-type: none"> - відсутня логіка викладу змісту дослідження; - відсутні висновки до розділів роботи, мають місце суттєві зауваження до загальних висновків роботи, які сформульовані не за завданнями дослідження; <p>у викладі тексту допущені грубі орфографічні, синтаксичні і стилістичні помилки;</p>	<p>Обсяг роботи не відповідає вимогам;</p> <ul style="list-style-type: none"> - рубрикація тексту не відображає змісту роботи; - зміст роботи не відповідає темі та поставленим дослідницьким завданням; - кількісні результати зовсім не ілюстровані; <p>список використаних джерел оформлений не за вимогами, у посиланнях зустрічаються значні помилки;</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота не має естетичного вигляду. 	<p>Текст виступу не відображає основного змісту дослідження;</p> <p>нездатність самостійно висловлюватися з питань проблеми, яка досліджувалася; нерозуміння суті питань і неспроможність дати на них відповідь;</p> <p>презентація виступу відсутня.</p>
--	--	--	---

**ВІДГУК
на бакалаврську роботу**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові студента(-ки))

на тему

Позитивні сторони роботи

Зауваження та рекомендації

Роботу виконано на _____ балів і рекомендовано до захисту.

Науковий керівник

_____ (прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника)

_____ «____» _____ 20__ р.
(науковий ступінь, вчене звання, посада наукового керівника) (підпис)

РЕЦЕНЗІЯ
на бакалаврську роботу

_____ (прізвище, ім'я, по батькові студента(-ки))

на тему

Позитивні сторони роботи

Зауваження та рекомендації

Роботу виконано на _____ балів і рекомендовано до захисту.

РЕЦЕНЗЕНТ _____

(прізвище, ім'я, по батькові рецензента)

_____ « ____ » _____ 20__ р.
(науковий ступінь, вчене звання, посада наукового керівника) (підпис)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ (БАКАЛАВРСЬКИХ) РОБІТ)

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Історичного факультету спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

**Методичні рекомендації з виконання і захисту кваліфікаційних
(бакалаврських) робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти історичного факультету, спеціальності 291 «Міжнародні
відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / укладачі:
Т.А. Стоян, Т.В. Мелешенко, К.О. Богатирчук, А.М. Железко, Н.Д. Кіщенко.
К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. 30 с.**

© НПУ імені М.П. Драгоманова
© Т.А. Стоян, Т.В. Мелешенко, К.О. Богатирчук,
А.М. Железко, Н.Д. Кіщенко